

У АКЦІЯНЕ ЖЫЦЦЯ

ЧАС ХВАЛЯВАННЯ

У бізнесных прасторах Шкага акіяна, выконваючы заданне камандавання, ідзе сваім курсам эскадроны мінэсцы «Усхваляваны». Заданне адназначна, а ўмовы паходу вельмі цяжкія. Тайфуны, што азначае на кітайскай мове вярці вецер, а на японскай — чорт, уздыбулі усё. На капітанскім мостыку карабля — камандзір Платонаў, яго старшы памочнік Туман, старшы лейтэнант Часоўнікаў, старшыня Залорнаў.

Як вядома, Часоўнікаў — сын контрадмітрал а. Хлопчыкам ён перажываў нямецка-фашысцкую блакаду Ленінграда, дзе не мог не бачыць, як пакувалі і паміралі людзі ў акружаным ворагам горадзе. Убачанае не магло не пакінуць у ім янавісці да вайны і да тых, хто яе пачаў. Ён вучыўся ў школе, быў піянерам, потым уступіў у камсамол. Скончыў вышэйшае мароходнае вучылішча, прышоў пайшоў тулі на сваёму жыццю. Там праходзіў яго юнацтва. Калі ён пачаў аздабляцца, яму ўжо 27 год. Скідак на тое, што ў яго яшчэ фармуецца характар, быць не можа. Восі ў ўнікае пытанне, ці не падобна ўсё спрэчка ў другой каршыне першага акта на выбрэк гэтага свавольнага хлопчыка, які раптам не хоча больш гуляць са сваімі сябрамі і пачаваць, каб яму вярнулі яго дацкі. Аднак жа, каб спрэчка ўсё ж была падобна на нешта больш прыняповае, Часоўнікаў, калі яму прапануюць уступіць у партыю, гаворыць ужо нешта такое, што можа быць тыповым для інтэлігентных першых год рэвалюцыі, а не нашага сучасніка.

Восі яго словы: — Дарэгі мае хлопчыкі, я хачу гаварыць «так», калі лічу патрэбным сказаць «так», і хачу гаварыць «не», калі лічу патрэбным гаварыць «не». А калі я ўступлю ў партыю, я буду вымушаны гаварыць «так», калі хочацца сказаць «не» і «не», калі хочацца сказаць «так».

Мы не спрачаем таго, што драматург і пачынае людзей, якія маглі б і сёння сказаць прыкладна тое самае, што гаворыць Часоўнікаў. Але паставім пытанне прэма: ці ўласціва гэта колькі-небудзь для ідэйных пошукаў на нашага маладога сучасніка?

Што Часоўнікаў выглядае свавольным хлопчыкам, сведчыць і яго наступны ўчынак. Каб абавязкова дабіцца эмабілізацыі, ён навіваецца і ўчынае скандал.

Што ж і гэта верагодна, і такое можа быць. Але зноў жа ўнікае думка, што ўсё гэта гэта вельмі мала для сур'ёзнага драматургічнага канфілікту. Хочацца лічыць і яшчэ раз напамінаць, што гэты гэта адбываецца паміж сур'ёзнымі людзьмі, у наш час, на вайнным караблі.

Так пры першым азнамленні з новай драматычнай апавесцю А. Штайна ў часопіс «Тэатр» № 1 за 1961 г., мы адразу ж сустракаем у вобразе Часоўнікава з такай жа мяккай жакучы, «яксыямі», якія прымушваюць нас узяць пад сумненне аснову драматычнага канфілікту.

Мы знарок так падрабана спыніліся на Часоўнікава, бо яго паводзіны з'яўляюцца першай прычынай усіх сутыкненняў у творы.

Даўні сябра Часоўнікава Платонаў супраць яго эмабілізацыі, ён хоча абавязкова захаваць вопытнага афіцэра для флоту. Сама па сабе барацьба Платонава за Часоўнікава, жаданне вярнуць свайго сябра на правільны шлях — высакорныя. Але імяна негрунтоўнасць матываў паводзінаў Часоўнікава, відавочна несур'ёзнасць яго довадаў зніжае вобраз Платонава як камуніста і камандзіра, наапе яму рысы Дон-Кіхота, які ваюе з ветракамі.

Барышча Платонава за Часоўнікава выглядае гэтак жа перапарана, як імяна Часоўнікава дабіцца свайго. І атрымліваецца не канфіліт, а даволі бязэматычная спрэчка.

Аўтар хачеў сказаць нешта цікавае, важнае, і аб гэтым перад сабой вельмі высакорнаду ў мату — данесці, што належае калі ён пахіннуць, треба не падштурхоўваць, каб ён зусім паваліўся, а наадварот, падтрымаць. Сродкі ж, якімі драматург карыстаецца, каб увасобіць гэтую ідэю, аказваюцца вельмі слабымі.

Есць у драме і яшчэ некаторыя хібы, але яны не настолькі ўжо важныя, каб на іх спыняцца асобна, тым больш, што некаторыя выпраўлены ў спектаклі.

Таму і прыходзіць да таго, што мы ўбачылі на сцэне. Не будзем называць спектакль «Акція» этэпным, беспспрэчнай уладчай, безадзорным. Ён не мог тады быць з-за недасканаласці п'есы. Але паставіўшы спектакль ражысёр М. Співак і ўвесь паставіўшы калектыву прыклалі ямада сіл, каб вылічыць у п'есе ўсё лепшае і прапушчыць усе гэта магчыма, тое, што не апраўдана ў драматургу. І ўвогуле атрымалася даволі цікавы твор, хоць не без істотных недахопаў.

Да іх треба перш-наперш аднесці некалькі запаволеных рытм. Некаторыя сцэны і маналогі лічым, без іх можна было б лёгка абыйсціся. Назавем, напрыклад, сцэну, калі старшыня Залорнаў піша, сам сабе дыктуючы, вельмі ўжо «па-аляску» стылізаванае пісьмо маці, якім маналог Лёні на кватэры ў Машы (у трыцім акце). Імяна такія сцэны зацягваюць спектакль, нічым не ўзабачаючы яго. Думаем, што ў спектаклі і да фіналу Першы на палубе карабля, дзе развяза-

лі сцэна (перад паходам). Як відаць, і гэтыя недахопы вынікаюць з драматургічнага матэрыялу. Але мы мусім сказаць, што ражысёр-паставіўшык — не протынарны да мовы сцэнічнаму, а мастак, які павінен бязлітасна адмаўляцца ад усёго, што змяняе яму стварыць які мага больш ясны, паласны твор.

Было б несправядліва бачыць у спектаклі горкаўцаў толькі сутыкненні Часоўнікава — Платонава і не бачыць іншых дзеючых асоб са сцэны драматургічнамі тэмамі, перажыванымі, пошчукамі.

Людзі шукаюць дарог жыцця, але кожны па-свойму. Восі перад намі вобраз Машы. Яе лёс вельмі цікавы і складаны. Амаць з першых радкоў п'есы мы ведаем, што яна кахае Платонава. Той кахае яе, Платонаў прапануе Машы стаць яго жонкай. Але ён яшчэ толькі лейтэнант. Хто ведае, што яго чаканне наперадзе, кім ён будзе. І Маша ідзе замуж за Святлічнага. Не важна, што яна ў яго не кахае, што ёй амаль у два разы старэй за яе. Тут важна іншае. Святлічны ўжо шпярэ капітан другога рангу. Значыцца, зусім блізка і наступны ранг — аж да адмірала. Так грубаўмагнітчанаму разліку прыносіцца ў ахвру вялікае пачуццё, і зусім натуральна, што Маша не знаходзіць шчасця. Гэта не новая драматургічная сітуацыя. Але яна так па-чалавечы пададана драматургам, так глыбока псіхалагічна раскрыта ў спектаклі, што глядач не можа не ўсхвалявацца.

Менш цікавая сітуацыя Анічкі. Чыстая, светлая дзяўчынка, яна літаральна высокае замуж за Платонаў. Зывалася б, Платонаў кахае іншую жанчыну — не будзе і Анічка з ім шчасліва. Але тут і аўтар і тэатр прапозыць і даводзіць вельмі важнае думку — чалавек з чыстым сумленнем перамагае ўсё. У адрозненне ад Машы, якая абчыла на крывую, але, які ён здалося, больш блізка сшыжыку да дарог жыцця, Анічка пайшла па прамой, шырокай, чыстай дароце.

Рознае зларылася на іх шляху. Маша, пахаваючы нялюбага мужа, застаецца яшчэ больш спустошанай, чым была. Кожны новы дзень для яе такі ж, як учарашні. Спастылічны герасіць, ая ў час другой сустрычы з Платонавым лёдзь не на каленях молюць яго аб хаханні і першыя канчатковыя няздачу. Анічка ж, калі да яе прыходзіць гора, робіцца яшчэ больш дужай, яшчэ больш гордай і перамагае. Перамагаюць чыстыя, вера ў права на шчасце.

Імяна гэтыя драматычныя сітуацыі, не надуманыя, а сапраўды жыццёвыя, надаюць некалькі агучынай назве п'есы і спектакля «Акція» канкрэтны змест. Тэатр расказвае аб акцыяне жыцці, у якім здараецца рознае.

У акцыяне жыцці бачым мы кар'ерыста Кукліна. Выпдакова-тэатрыш у свой час у мароходнае вучылішча. Ён ужо ў аддзяленні не выпадкова скончаецца ў багуну шчыжыку, зайздасці, кар'ерызму.

На хвалюж жыцця носіцца тутшышка Лёля і зноў жа не выпадкова, а зусім заканамерна трапляе ў абдымкі Кукліна.

У спектаклі многа дзеючых асоб. Ён лёс звязаны разам, пераплецены абставінамі, прымушае глядача задумвацца над многімі вострымі праблемамі нашага жыцця.

Таму і не застаецца глядач абыхаваць. Шпэр жа пагаворам пра тых, хто ўвасабляе на сцэне вобразы п'есы.

Першы, пра каго хочацца сказаць, гэта пра Я. Карнаухава ў ролі Платонава. Зарыўнасць так, што Карнаухаў у большасці сваёй іграе ў тэатры ролі так званых адмоўных персанажаў. Тут мы яго ўбачылі ў ролі станаўчой. У адрозненне ад Часоўнікава ў Платонава ў апавесці ёсць яшчэ адна драматургічная калія. Мы маем на ўвазе яго асабістае жыццё па-за палубай або каютай карабля. Гэтая калія і больш замятаваная і глыбей распрацаваная аўтарам, што ў значнай ступені дапамагае акцёру зрабіць цікавы вобраз. Няўрымслым і занадта ўжо гарачы ў самым пачатку спектакля, Платонаў — Карнаухаў нібы стаіць на нашых вачах, і гэта вельмі добра, бо мы бачым развіццё характара, гэта значыць рост чалавека. Есць у Карнаухава на многа добрых сцен, дзе ён страіна і тэмпераментна змагаецца з Часоўнікам і за Часоўнікава. Акцёр робіць усё, каб гэтыя сцэны гукалі больш праўдзіва. Не яго яна, што яны ўсё ж выглядаюць крыху надуманымі.

У межах дадзенага яму матэрыялу акцёр робіць усё вельмі цікава, упэўнена, добра.

Вялікім майстэрствам павінен валодаць акцёр, каб выразна данесці да глядача думку пры дапамозе слова. Яшчэ больш майстэрства треба мець, каб данесці думку без слова. У гэтым эсізе называць затымаюцца даве сцэны, дзе Карнаухаў — Платонаў вымушаны ўвесці нас маўчыца.

Менш цікавая сітуацыя Анічкі. Чыстая, светлая дзяўчынка, яна літаральна высокае замуж за Платонаў. Зывалася б, Платонаў кахае іншую жанчыну — не будзе і Анічка з ім шчасліва. Але тут і аўтар і тэатр прапозыць і даводзіць вельмі важнае думку — чалавек з чыстым сумленнем перамагае ўсё. У адрозненне ад Машы, якая абчыла на крывую, але, які ён здалося, больш блізка сшыжыку да дарог жыцця, Анічка пайшла па прамой, шырокай, чыстай дароце.

Умелы выбар тэм, калектывная падрыхтоўка ўсіх масавых мерапрыемстваў гарантуе іх адштампа і суму. Таму і не бывае недахопу ў слухачах, а колькасць аматараў кніг расце.

Бібліятэчныя энтузіясты — частыя госці на прадпрыемствах гарадскога пасёлка. З дванаціх двух работнікаў камбіната бытавога абслугоўвання толькі двое былі чытачамі бібліятэкі. Бібліятэкар

У нашы заданні не ўжодзіцца пераказчы змест твора. Але пагаворым аб тым, што ў ім адбываецца, треба гэта ж, ад гэтага разабрацца ў тым, якая спраўжана штурхале дзеянне, на чым пабудавана сутыкненне герояў, чым яны жывуць на працягу трох гадзін сцэнічнага дзеяння і больш шасці год рэальнага жыцця. Не будзем пакаль спыняцца на тым добрым, псіхалагічна апраўданым, што ёсць у творы. Яно знайшоў сваё адлюстраванне ў спектаклі, і аб гэтым гаворка пойдзе ніжэй. Пагаворым аб тым, на наш погляд, недахопы, якія найбольш арка відаць імяна ў першааснове спектакля. Гэтыя недахопы развойваюць уражанне і мімаволі прымушваюць думаць, што аўтар хачеў і меў сказаць нешта вельмі важнае, але сказаў, нападугласа, прычым часта нават і не вельмі пераканаўча.

Старая, усім вядомая ісціна — драматычны пачынаецца там, дзе ёсць канфіліт. Гэта значыць страінае сутыкненне. Пагаворым з рознымі поглядамі на жыццё, барацьба за лёс нечага прышчыпова важнага. Пры гэтым мы павіны яна ведаць, з чаго ўсё пачалося. Тады лепчэй прасачыць, як усё будзе разгортвацца далей, актыўна «дэманіраваць» ў гэтай барацьбе на баку таго, каму мы аддаем свае сімпатыі. Інакш кажучы — мы хочам бачыць не толькі канфіліт, а яго прычыну. Не треба такаса даказваць, што наш час патрабуе ў літаратурным творы канфіліт з арка вымушаным грамадскім значэннем. Вельмі тага сапраўднага мастацкага твора, тым больш для тэатра, быць не можа.

Мы паўтарам гэтыя агульнавядомыя думкі таму, што яны могуць дапамагчы разабрацца ў драматычнай апавесці А. Штайна. Нам здаецца, што ў гэтай п'есе вельмі шырна праступае канфіліт, а барацьба больш нагтавае спрэчку, якую можна адразу скончыць, бо ісціна відаць з самага пачатку.

Спраўдзім. Старшы лейтэнант Часоўнікаў, вырашыў, што яму больш не хочацца служыць на флоте. Яму абрыдла дысцыпліна. Як «мыслічаму» чалавеку, інтэлігенту, яму, паводле ўласнага прызнання, «гораздо труднее находить торпеду на цель, хотя бы... хотя бы и во имя цели...»

І далей, яго больш катгарычна: «...Интеллигент не может заблываться.»

Паўтарам, з гэтай пачынаецца канфіліт драматычнай апавесці. Вонкава гэта ўсё гучыць доволі пераканаўча і можа на першы погляд прымушваць паверыць, што штуршок да далейшай спрэчкі, наступных сутыкненняў нават і моцы. Але на першы погляд.

Пры Навагрудскім раённым Саветае депутатства працоўных ідэяна створана грамадская пастаянная камісія па культуры-асветнай рабоце. Члены камісіі выяжджаюць у вёску, правяраюць работу сельскай адукацыйна-асветнага бібліятэка. На пасяджанні камісіі робіць справадачыны кіраўнікі сельскай культуры-асветных устаноў.

На адмыку члены камісіі (але на направа) дырэктар Усёлюбскай сярэдняй школы рабочай моладзі А. Нещер, дырэктар Асмолюцкай сярэдняй школы А. Дрычынскі, дырэктар Усёлюбскага сельскага Дома культуры С. Пітэрна, старшыня сельскага тэатру Урач раённай бальніцы І. Жомі, і па-аотына А. Натусічова і слухачоў справадачыны Журоко ад рабочае Івонскай сельскай бібліятэкі.

Фота А. Перакоха, Фотаздымак ВЕЛТА.

Пры Навагрудскім раённым Саветае депутатства працоўных ідэяна створана грамадская пастаянная камісія па культуры-асветнай рабоце. Члены камісіі выяжджаюць у вёску, правяраюць работу сельскай адукацыйна-асветнага бібліятэка. На пасяджанні камісіі робіць справадачыны кіраўнікі сельскай культуры-асветных устаноў.

На адмыку члены камісіі (але на направа) дырэктар Усёлюбскай сярэдняй школы рабочай моладзі А. Нещер, дырэктар Асмолюцкай сярэдняй школы А. Дрычынскі, дырэктар Усёлюбскага сельскага Дома культуры С. Пітэрна, старшыня сельскага тэатру Урач раённай бальніцы І. Жомі, і па-аотына А. Натусічова і слухачоў справадачыны Журоко ад рабочае Івонскай сельскай бібліятэкі.

Фота А. Перакоха, Фотаздымак ВЕЛТА.

Пры Навагрудскім раённым Саветае депутатства працоўных ідэяна створана грамадская пастаянная камісія па культуры-асветнай рабоце. Члены камісіі выяжджаюць у вёску, правяраюць работу сельскай адукацыйна-асветнага бібліятэка. На пасяджанні камісіі робіць справадачыны кіраўнікі сельскай культуры-асветных устаноў.

На адмыку члены камісіі (але на направа) дырэктар Усёлюбскай сярэдняй школы рабочай моладзі А. Нещер, дырэктар Асмолюцкай сярэдняй школы А. Дрычынскі, дырэктар Усёлюбскага сельскага Дома культуры С. Пітэрна, старшыня сельскага тэатру Урач раённай бальніцы І. Жомі, і па-аотына А. Натусічова і слухачоў справадачыны Журоко ад рабочае Івонскай сельскай бібліятэкі.

Фота А. Перакоха, Фотаздымак ВЕЛТА.

Пры Навагрудскім раённым Саветае депутатства працоўных ідэяна створана грамадская пастаянная камісія па культуры-асветнай рабоце. Члены камісіі выяжджаюць у вёску, правяраюць работу сельскай адукацыйна-асветнага бібліятэка. На пасяджанні камісіі робіць справадачыны кіраўнікі сельскай культуры-асветных устаноў.

На адмыку члены камісіі (але на направа) дырэктар Усёлюбскай сярэдняй школы рабочай моладзі А. Нещер, дырэктар Асмолюцкай сярэдняй школы А. Дрычынскі, дырэктар Усёлюбскага сельскага Дома культуры С. Пітэрна, старшыня сельскага тэатру Урач раённай бальніцы І. Жомі, і па-аотына А. Натусічова і слухачоў справадачыны Журоко ад рабочае Івонскай сельскай бібліятэкі.

Фота А. Перакоха, Фотаздымак ВЕЛТА.

Пры Навагрудскім раённым Саветае депутатства працоўных ідэяна створана грамадская пастаянная камісія па культуры-асветнай рабоце. Члены камісіі выяжджаюць у вёску, правяраюць работу сельскай адукацыйна-асветнага бібліятэка. На пасяджанні камісіі робіць справадачыны кіраўнікі сельскай культуры-асветных устаноў.

На адмыку члены камісіі (але на направа) дырэктар Усёлюбскай сярэдняй школы рабочай моладзі А. Нещер, дырэктар Асмолюцкай сярэдняй школы А. Дрычынскі, дырэктар Усёлюбскага сельскага Дома культуры С. Пітэрна, старшыня сельскага тэатру Урач раённай бальніцы І. Жомі, і па-аотына А. Натусічова і слухачоў справадачыны Журоко ад рабочае Івонскай сельскай бібліятэкі.

Фота А. Перакоха, Фотаздымак ВЕЛТА.

Пры Навагрудскім раённым Саветае депутатства працоўных ідэяна створана грамадская пастаянная камісія па культуры-асветнай рабоце. Члены камісіі выяжджаюць у вёску, правяраюць работу сельскай адукацыйна-асветнага бібліятэка. На пасяджанні камісіі робіць справадачыны кіраўнікі сельскай культуры-асветных устаноў.

На адмыку члены камісіі (але на направа) дырэктар Усёлюбскай сярэдняй школы рабочай моладзі А. Нещер, дырэктар Асмолюцкай сярэдняй школы А. Дрычынскі, дырэктар Усёлюбскага сельскага Дома культуры С. Пітэрна, старшыня сельскага тэатру Урач раённай бальніцы І. Жомі, і па-аотына А. Натусічова і слухачоў справадачыны Журоко ад рабочае Івонскай сельскай бібліятэкі.

Фота А. Перакоха, Фотаздымак ВЕЛТА.

Міналай КАЗЛОУСКІ і Вячаслаў САКАЛОУ сваё імяццё вырашылі прысвечыць мастацтва, іх мары дзюваюцца. Яны будуць абараняць дыпломны ў Мінскім мастацкім вучылішчы. Тэма дыпломных работ — «Праца і...»

У Брэсцкай вобласці выступілі з канцэртнай народнай аркестр БССР пад кіраўніцтвам І. Жыноўіча.

У Брэсце артысты выступілі з аякляй і разнастайнай праграмай. Канцэрт пачаўся святочнай увершорай Я. Глебава. Затым былі выкананы п'еса «У жаласным клубе» П. Падкапырава і вальс з балета «Лейбавінае возера» П. Чайкоўскага.

Слухачам спадабаліся выступленні артыстаў В. Бурковіча, Ю. Старыковіча, В. Ганчарніка.

Б. ЗІНКЕВІЧ.

У Тараска раёнай бібліятэцы на старонках раённай газеты «Ленінскія запаветы» правіла заочную канферэнцыю чытачоў па раману П. Броўкі «Калі зліваюцца рэкі». У ёй прынялі ўдзел настаўніца Т. Мішур, свінгарка Н. Радзінава, А. Грынкевіч і інш.

Я. АЛЬБЕРСАН.

Артысты Слуцкага народнага тэатра паказалі на сцэне гарадскога Дома культуры спектакль «Твой светлы шлях» А. Маўзона. Гледчыя з прыемнасцю сустрацілі новае паставіўшае. Асабліва добра выканалі ролі артысты народнага тэатра тт. Пальманчыцкая, Маўчан, Васіленіч.

А. ДУВІЦКІ.

Адбыўся першы выпуск трохгадовага ўніверсітэта мастацкага выхавання пры Гомельскім Палацы культуры чыгуначнікаў імя Ул. І. Леніна. 1300 чалавек розных узростаў і прафесій — рабочыя, служачыя, пенсіянеры і студэнты — на працягу трох год авалодвалі асновамі марксіска-ленінскай эстэтыкі, вучыліся музыку, мастацтва і літаратуры.

Р. ЗАЙЦАУ.

Днямі гарадскі пэсэлак Хойнікі наведалі артысты Ровенскага абласнога драматычнага тэатра. Яны паказалі камедыю «Дзючына з вяснушкамі» А. Успенскага.

А. БОНДАР.

БУДНІ БІБЛІЯТЭКІ

Не так даўно работнікам Ізюскай раённай бібліятэкі быў уручаны дыплом «Лепшая бібліятэка Гродзенскай вобласці». Высокая ацэнка іх работы натхніла прапагандаістаў кнігі, і яны з яшчэ большай стараннасцю выконваюць свае абавязкі.

Актыўныя — незамежныя памочнікі работнікаў бібліятэкі. Гэта калгаснік Станіслаў Дунай, вучальнік дзясцатага класа Іосіф Трацяковіч, служачы райвыканкома Генадзь Трапінін, работніца аўтэкі Ларыса Кляшчэ, заучы сярэдняй школы Екацярына Самсонаўна Пракаповіч і іншыя. Разам з работнікамі бібліятэкі яны складаюць пляны работ і дамагаюцца іх выканання, рыхтуюць і правядзюць канферэнцыі чытачоў, тэматычныя вечары і г. д.

За апошніы месяц праведзены калектывныя абмеркаванні кніг Ул. Дадзімава «Над Нёманам», Г. Маркава «Соль зямлі», а таксама вечары: «Ленін ва ўспамінах сучаснікаў», «Не праходзіць міма» — супраць гультаяў, п'янці і хулігану. У сельгасарыелі «Шлях Леніна» адбыўся вечар на тэму «За высокай надой малака».

Умелы выбар тэм, калектывная падрыхтоўка ўсіх масавых мерапрыемстваў гарантуе іх адштампа і суму. Таму і не бывае недахопу ў слухачах, а колькасць аматараў кніг расце.

Бібліятэчныя энтузіясты — частыя госці на прадпрыемствах гарадскога пасёлка. З дванаціх двух работнікаў камбіната бытавога абслугоўвання толькі двое былі чытачамі бібліятэкі. Бібліятэкар

УШАНАВАННЕ ПЕРАДАВІКА

У калгасе «Запаветы Ільчы» Старобінскага раёна адбыўся вечар ушанавання лепшага кінамаханіка Міхаіла Пракаповіча.

Станцыянар калгаса «Запаветы Ільчы», — сказаў загадчык раёнага аддзела культуры Ул. Кабынін, — абсталяваны мякк культурна-асветнай работай ў вёсцы. Плян кінаабслугоўвання за чатыры месяцы выканан на 124 працэнты.

Тав. Кабын уручае Міхаілу Пракаповічу Грамату райвыканкома і вымпел пераможцы. Імя перадавога кінамаханіка занесена ў Кнігу гонару аддзела культуры. Сельскаму станцыянару прысвоена ганаровае званне калектыву камуністычнай працы.

Да ХХІІ з'езда роднай партыі Міхаіл Пракаповіч абавязваўся выканаць галавое заданне абслугоўвання сельскага гледача.

Н. СІНЬКЕВІЧ.

КАБ БЫЛО ПРЫГОЖА І ЗРУЧНА

«Мастацтва і быць...» З кожным годам усё больш актуальнымі робіцца гэтыя словы. Памышлішы матэрыялы дабрабыту працоўных або матчынасць зрабіць быць савецкага чалавека прыгожым і дабраўпарадкаваным. Узрасваюць эстэтычны запатрабаванні працоўных, якія чакаюць ад найважнейшай прамысловасці аручнай мэблі, прыгожых тканін, зграбных рэчэй хатняга ўжытку. Значна ўзраслі патрабаванні да майстроў прыкладнага мастацтва.

Яны працягваюць шпэр ужо не над асобнымі выставачнымі творами, а над стварэннем масавых мастацкіх рэчэй, якія маглі б упрыгожыць жыллё.

Каб стаць масавым, твор прыкладнага мастацтва павінен быць практычным у быце, простым у вытворчасці, прыгожым і недарэчным. У большасці сучасныя творы прыкладнага мастацтва вырабляюцца з протых, даступных матэрыялаў: дрэва, шкла, пліні, пластыка і г. д. Для таго, каб вырабы былі простымі ў вытворчасці, формы іх павіны мець строга абрысы. Напрыклад, у мэблі — гадкі падпараўвана паверх

КАРАСІ ПАД ЗАМКОМ

ФЕЛЬЕТОН

Мы пазнаём чытача з чалавекам, мэтаж жыцця якога былі і ёсць смяжаным карасі ў смятане, а баявым дэвізам — «нічога на шага, усё мае». Але раней мы павінны даць маленькую гістарычную даведку.

З часоў апошняй вайны ў адным з грамадскіх двараў па вуліцы Савенскай у Маладзечна захаваўся маленькі, не больш за танкавальную плітку, у парк, валадзі. Ці то ён утварыўся ў вяршыні ад фугаснай бомбы, ці то спецыяльна хто выкапаў, але ў ім было поўна ці дажджавой ці грунтавой вады. Жыхары двух дамоў, што выходзіла на гэты двор, карысталіся гэтым, даравалі ім стаўку, для сваіх патрэб. Жанчыны бралі са стаўкі ваду, дзеці пускілі тат караблікі, а ў гарачыню плюхаліся, абдаючы адзіна аднаго светлымі пырскамі.

Адному з жыхароў двара — Мікалай Майсеевіч Каберніч некалькі разоў у гады запусціў у ставак малую карасі. Нічо, гэтакі не паручыў. Няхай сабе чалавек раздольніць карасёў, калі яму гэта падабаецца.

Увогуле, служыць гэты валадзі людзям у мору сваіх сціплых магчымасцей. Ліюць у дамы жылі па суседскі дружна. Ні ў кога і ў думках не было, што «нічыі», як яго называлі, ставак можа з'явіцца прычына сварак і нават боек.

Усё пачалося з таго, што Мікалай Майсеевіч атрымаў новую квартиру, а на яго жыллошчы гарсавет выдаў ордэр грамадзяніну Чыкунову, загадчыку гаспадаркі вяршыняў школы № 3.

Васіль Трафімавіч Чыкуноў не здаваўся гаспадарнікам. Не паўважыў справіць навалася, ён уважліва аглядаў двор, на якім уладзеў калодзеж, і тут жа яму страляла думка: а чаму з калодзежа бяруць ваду ўсе, каму ўдасца? Спачатку Васіль Трафімавіч паспрабаваў адуць чужы людзей браць з калодзежа ваду лаянкі, а калі гэта не дапамагло, узяў дзі і панесіў на века калодзежа вільны замок.

— Вось так, даражэнькі, я вас прымуу да парадку, — задалі ўсміхаючыся, паўтараў ён кожны раз, калі ў двор прыходзіў хто-небудзь з ведрамі.

Стаўшы адзіным гаспадаром грамадскага калодзежа, Васіль Трафімавіч неўзабаве скіраваў свой дачытлівы погляд на ставак. Даведаўшыся, што ў стаўку вядуцца карасі, загадчык гаспадаркі смачна аблінуўся.

— Ага, — сказаў ён, — калі гэты кватэра цпер мая, дык і карасі, выходзіць, мае. Законна, па праву спадчыны.

Але ставак — не калодзеж, замк на яго не павесіць. Між тым суседзі, нічога не падарожыць, карысталіся валадзім як і раней. Ночі не спаў Васіль Трафімавіч, абдумваючы, як стаць адзіным гаспадаром валадзі. Нарэшце, ад глыбокага роздуму ён перайшоў да рашучых дзеянняў.

Першай ахвярай агрэсіўных намераў гаспадарніцкага адзінаціпагоддзя хлопчык Міколка. Карачыя рука Чыкунова спаймала юнага рыбалова, калі ён, паплаваўшы на чарвяка, збіраўся закінуць вуду ў ставак. Накруціўшы Міколку за вушы і паламаўшы яго найбольш архаічныя вуздыліны, няўважлівы ўласнік стаўка павучальна сказаў:

— Запомні, шантрапа, і перадай усім падывальцам на вуліцы: карасі тут мае, і вуздылі іх, апрача мяне, нікому не дазволена.

Міколка прыняў слухач, стаў падатлівым і незаручым патрабаванням грамадзяніна Чыкунова. Адбегшыся як далей, ён закручыў:

— Няпраўда! Карасі не твае, яны ўсіх!

Хлопчыкам было невядома, што яны прысутнічаюць пры фінале спектакля. Першыя ж акты яго абдымаліся пры ўзлеце аднаго Чыкунова, які і выліў сцяжку амаль усю рыбу.

Я сустрэўся з Чыкуновым у паголіны дзень у ілалею ў дзверні ашыя школьнага саду. Загачыў гаспадаркі прымаў паветраны ваніт і час ад часу пацягваў піва з бутэлькі.

— Я хворы чалавек, — сказаў ён, — мне неабходны вольныя працы. Дыш Шарко або купанне ў стаўку. Што ж дачыцца карасёў у смятане, дык і вы, я думаю, павяжаеце гэтую страву. Га? Між іншым, ці не пра мяне вы гаварылі з суседзямі? Скамінаваць што-небудзь хочаце?

— Н-не разумею...

— Фелетончык, кажы, пра мяне збіраеся пісаць?

— Як вы загадаліся?

— Ен выпіў рэшту піва, кінуў бутэльку ў куцы і сказаў:

— Я загадаўшы. Валадзіце, пішыце. Толькі дарэмна усё гэта. Мяне не спачне, я дужы.

Што можна сказаць у адказ на гэтую самаўважлівую заяву Чыкунова? Смяжаным карасі ў смятане, беспрэсна, страва добрая. Няхай сабе грамадзянін Чыкуноў есць іх на добрае здароўе. Але ці трэба суправаджаць гэты, няхай сабе і прымыні занятка, шумам, сваркамі, бойкамі? Нам здаецца, што не.

Агульнавядома, што гістарычны шляхі беларускай і польскай літаратуры пераліталіся. Таму зусім заканамерна, што на беларускай мове з кожным годам выдасца ўсё больш твораў польскіх пісьменнікаў, што нашы даследчыкі ўсё часцей звяртаюцца да разгляду ўзаемазвязяў паміж братнімі літаратурамі. Але робіцца ў гэтай галіне шчы неадстакова. Не толькі шырокія колы чытачоў, часам нават і даследчыкі слаба знаёмы з літаратурнай скарбніцай польскага народа.

Спаўсюду на такі прыклад. Сялян Майхроніч у «Нарысах беларускай літаратуры XIX стагоддзя» прыводзіць выказванне «Ілюстраванай газеты» пра тое, што першым народным беларускім паэтам быў Дзініс Князін, а з тым робіць вывад: «На жаль, польскія беларускія тэатры Дзініса Князіна пакуль што не палі жаданых вынікаў. Несумненна, аднак, што яго вершы і песні пэўны час былі вядомы ў народзе».

А некаторыя мовазнаўцы пайшлі яшчэ далей, пачынаю гаварыць пра ўплыў Князіна на развіццё беларускай мовы. А між тым даўстакова было ўзяць збор твораў Князіна, выданыя ў Варшаве ў 1828 годзе, ці нават звычайны польскі школьны падручнік, каб пераканацца, што артыкул «Ілюстраванай газеты» грашыць недакладнасцю. Францішак Дзініс Князін (1750—1807) нарадзіўся на Смаленшчыне. Яго дзідзічы гадзі прайшлі ў Варшаве. Сентыментальныя творы Князіна напісам пераважна ў Пулавах, дзе ён, па сутнасці, быў пры-

дворным паэтам князёў Чартарыскіх. Прада, часамі Князін звяртаўся да фальклору, але — да польскага. Тая што да гісторыі беларускай літаратуры Князін не мае дачынення (апрача таго, што, вядома, зрабіў некаторы ўплыў на В. Дуніна-Марцінкевіча).

Аналагічны прыклад даў можна даць і ў іншых галінах. Тут нельга асабліва влівацца беларускіх літаратуразнаўцаў. Справа ў тым, што гісторыя польскай літаратуры ўсё яшчэ неадстакова даследавана. Вучоныя ПНР толькі ўзяліся за стварэнне чытарна-папулярнай гісторыі свайд літаратуры. Ім дасталіся неадстакова следчыя фальсіфікацыі. Давядаваць дачынаць вымушаны быць звычайныя ў многіх недакладных і метадалагічна зарганізаваных дарэвалюцыйных працамі Яны-Мірскага, Пагозіна, Пыліна і Спасовіча. І толькі зусім нядоўна на гэты прагал часткова назаўне. Да тысячагоддзя ўтварэння Польскай дзяржавы выдасца «Гісторыя польскай літаратуры» В. Абалявіча. Яна прызначана для студэнтаў філалагічных факультэтаў, выкладчыкаў вышэйшых і сярэдніх навуковых устаноў, а таксама для шырокага кола чытачоў.

В. Абалявічу ўдалося сістэматызаваць і абгульніць беларускіх фаворытаў літаратуры, сабраўшы іх у адзін шлях развіцця братняй літаратуры — ад народных папярэднікаў ад Кракуса і Вандэ, ад першых хронік Гала і Кадлубка да Бранескага і Кручоўскага. Пры гэтым асобную ўвагу звяртаецца на тым творы, у якіх найбольш поўна, рэалістычна, з дэмакратычных пазіцыяў паказваецца жыццё працоўнага народа. Аўтар пераканаўча даказвае, што перадавая польская літаратура заўсёды адлюстроўвала барацьбу шырокіх мас за сацыяльную і нацыянальную свабоду. Творчасць польскіх класікаў — Каханюскага і Крэйскага, Міцкевіча і Славачка, Ажэшкі і Пруса, Каныніцкай і Жаромскага — вызначалася сапраўдным гуманізмам, патрыятычнасцю, верай у светлую будучыню. Лепшыя прадстаўнікі польскай літаратуры не толькі выказвалі спачатковае заняволенаму народу, не толькі прабілі паказвалі яго гаротнае жыццё, але і кілілі яго на барацьбу.

Няма патрэбы пералічваць усё становішчы бакі кнігі В. Абалявіча. Яны вядомыя. Трэба спадзявацца, што і нашы беларускія чытачы, па заслуга азіяны гэты першы ў свеце літаратуразнаўстве даследаванні гісторыі польскай літаратуры. У гэтым жа артыкуле хочацца больш падрабязна спыніцца на тым, як В. Абалявіч траціце творчасць Міцкевіча, Кандаротвіча і Ажэшкі і пісьменнікаў, чыя творчасць так ці інакш звязана з беларускай зямлёй, з гісторыяй нашай літаратуры.

Першую чаргу — папрок агульнага характару. У мінулым стагоддзі польскі друк шырока ўжываў тэрміны «Літва», «літоўскі» ў значэнні «Беларусь», «беларускі». Так сцяраждалася, што А. Міцкевіч угадалася на літоўскай зямлі, срод літоўскай прыроды, выкарыстоўваў літоўскі фальклор, што Л. Кандаротвіч паказваў жыццё літоўскага сялянства, што Э. Ажэшка была пісьменніцай літоўскага краю. Польскае літаратуразнаўства ўжо даўно ўнесла яснасць у гэты пытанне. Нават такі буржуазны даследчык,

што на тых землях, дзе нарадзіўся Міцкевіч, польскай была толькі шляхта, сялянства ж — беларускім. На жаль, рускія славісты да гэтага часу карыстаюцца ўстарэлай тэрміналогіяй. На гэты ўжо слухна ўказваў Сяпан Александровіч у артыкуле «Недакладнасці ці застарэлыя погляды?» (гл. яго кнігу «Старонкі братняй сувязі»).

В. Абалявіч чамусьці па-ранейшаму ўжывае тэрмін «Літва» ў адзінаццаці месцах.

Вось некалькі канкрэтных прыкладаў. На стар. 151 В. Абалявіч сцяраджае, што адным з герояў «Пана Тадуша» з'яўляецца «просты народ, польскіх сялян». На наступных старонках гаворыцца, што ў тым жа творы дадзены «апісанні літоўскай прыроды». Тут з'яўляюцца неадстакова і метадалагічна зарганізаваны дарэвалюцыйны працамі Яны-Мірскага, Пагозіна, Пыліна і Спасовіча. І толькі зусім нядоўна на гэты прагал часткова назаўне.

Да тысячагоддзя ўтварэння Польскай дзяржавы выдасца «Гісторыя польскай літаратуры» В. Абалявіча. Яна прызначана для студэнтаў філалагічных факультэтаў, выкладчыкаў вышэйшых і сярэдніх навуковых устаноў, а таксама для шырокага кола чытачоў.

В. Абалявічу ўдалося сістэматызаваць і абгульніць беларускіх фаворытаў літаратуры, сабраўшы іх у адзін шлях развіцця братняй літаратуры — ад народных папярэднікаў ад Кракуса і Вандэ, ад першых хронік Гала і Кадлубка да Бранескага і Кручоўскага. Пры гэтым асобную ўвагу звяртаецца на тым творы, у якіх найбольш поўна, рэалістычна, з дэмакратычных пазіцыяў паказваецца жыццё працоўнага народа. Аўтар пераканаўча даказвае, што перадавая польская літаратура заўсёды адлюстроўвала барацьбу шырокіх мас за сацыяльную і нацыянальную свабоду. Творчасць польскіх класікаў — Каханюскага і Крэйскага, Міцкевіча і Славачка, Ажэшкі і Пруса, Каныніцкай і Жаромскага — вызначалася сапраўдным гуманізмам, патрыятычнасцю, верай у светлую будучыню. Лепшыя прадстаўнікі польскай літаратуры не толькі выказвалі спачатковае заняволенаму народу, не толькі прабілі паказвалі яго гаротнае жыццё, але і кілілі яго на барацьбу.

Няма патрэбы пералічваць усё становішчы бакі кнігі В. Абалявіча. Яны вядомыя. Трэба спадзявацца, што і нашы беларускія чытачы, па заслуга азіяны гэты першы ў свеце літаратуразнаўстве даследаванні гісторыі польскай літаратуры. У гэтым жа артыкуле хочацца больш падрабязна спыніцца на тым, як В. Абалявіч траціце творчасць Міцкевіча, Кандаротвіча і Ажэшкі і пісьменнікаў, чыя творчасць так ці інакш звязана з беларускай зямлёй, з гісторыяй нашай літаратуры.

Першую чаргу — папрок агульнага характару. У мінулым стагоддзі польскі друк шырока ўжываў тэрміны «Літва», «літоўскі» ў значэнні «Беларусь», «беларускі». Так сцяраждалася, што А. Міцкевіч угадалася на літоўскай зямлі, срод літоўскай прыроды, выкарыстоўваў літоўскі фальклор, што Л. Кандаротвіч паказваў жыццё літоўскага сялянства, што Э. Ажэшка была пісьменніцай літоўскага краю. Польскае літаратуразнаўства ўжо даўно ўнесла яснасць у гэты пытанне. Нават такі буржуазны даследчык,

ШЛЯХ, ПРОЙДЗЕННЫ ЗА ТЫСЯЧАГОДДЗЕ

дворным паэтам князёў Чартарыскіх. Прада, часамі Князін звяртаўся да фальклору, але — да польскага. Тая што да гісторыі беларускай літаратуры Князін не мае дачынення (апрача таго, што, вядома, зрабіў некаторы ўплыў на В. Дуніна-Марцінкевіча).

Аналагічны прыклад даў можна даць і ў іншых галінах. Тут нельга асабліва влівацца беларускіх літаратуразнаўцаў. Справа ў тым, што гісторыя польскай літаратуры ўсё яшчэ неадстакова даследавана. Вучоныя ПНР толькі ўзяліся за стварэнне чытарна-папулярнай гісторыі свайд літаратуры. Ім дасталіся неадстакова следчыя фальсіфікацыі. Давядаваць дачынаць вымушаны быць звычайныя ў многіх недакладных і метадалагічна зарганізаваных дарэвалюцыйных працамі Яны-Мірскага, Пагозіна, Пыліна і Спасовіча. І толькі зусім нядоўна на гэты прагал часткова назаўне.

Да тысячагоддзя ўтварэння Польскай дзяржавы выдасца «Гісторыя польскай літаратуры» В. Абалявіча. Яна прызначана для студэнтаў філалагічных факультэтаў, выкладчыкаў вышэйшых і сярэдніх навуковых устаноў, а таксама для шырокага кола чытачоў.

В. Абалявічу ўдалося сістэматызаваць і абгульніць беларускіх фаворытаў літаратуры, сабраўшы іх у адзін шлях развіцця братняй літаратуры — ад народных папярэднікаў ад Кракуса і Вандэ, ад першых хронік Гала і Кадлубка да Бранескага і Кручоўскага. Пры гэтым асобную ўвагу звяртаецца на тым творы, у якіх найбольш поўна, рэалістычна, з дэмакратычных пазіцыяў паказваецца жыццё працоўнага народа. Аўтар пераканаўча даказвае, што перадавая польская літаратура заўсёды адлюстроўвала барацьбу шырокіх мас за сацыяльную і нацыянальную свабоду. Творчасць польскіх класікаў — Каханюскага і Крэйскага, Міцкевіча і Славачка, Ажэшкі і Пруса, Каныніцкай і Жаромскага — вызначалася сапраўдным гуманізмам, патрыятычнасцю, верай у светлую будучыню. Лепшыя прадстаўнікі польскай літаратуры не толькі выказвалі спачатковае заняволенаму народу, не толькі прабілі паказвалі яго гаротнае жыццё, але і кілілі яго на барацьбу.

Няма патрэбы пералічваць усё становішчы бакі кнігі В. Абалявіча. Яны вядомыя. Трэба спадзявацца, што і нашы беларускія чытачы, па заслуга азіяны гэты першы ў свеце літаратуразнаўстве даследаванні гісторыі польскай літаратуры. У гэтым жа артыкуле хочацца больш падрабязна спыніцца на тым, як В. Абалявіч траціце творчасць Міцкевіча, Кандаротвіча і Ажэшкі і пісьменнікаў, чыя творчасць так ці інакш звязана з беларускай зямлёй, з гісторыяй нашай літаратуры.

Першую чаргу — папрок агульнага характару. У мінулым стагоддзі польскі друк шырока ўжываў тэрміны «Літва», «літоўскі» ў значэнні «Беларусь», «беларускі». Так сцяраждалася, што А. Міцкевіч угадалася на літоўскай зямлі, срод літоўскай прыроды, выкарыстоўваў літоўскі фальклор, што Л. Кандаротвіч паказваў жыццё літоўскага сялянства, што Э. Ажэшка была пісьменніцай літоўскага краю. Польскае літаратуразнаўства ўжо даўно ўнесла яснасць у гэты пытанне. Нават такі буржуазны даследчык,

што на тых землях, дзе нарадзіўся Міцкевіч, польскай была толькі шляхта, сялянства ж — беларускім. На жаль, рускія славісты да гэтага часу карыстаюцца ўстарэлай тэрміналогіяй. На гэты ўжо слухна ўказваў Сяпан Александровіч у артыкуле «Недакладнасці ці застарэлыя погляды?» (гл. яго кнігу «Старонкі братняй сувязі»).

В. Абалявіч чамусьці па-ранейшаму ўжывае тэрмін «Літва» ў адзінаццаці месцах.

Вось некалькі канкрэтных прыкладаў. На стар. 151 В. Абалявіч сцяраджае, што адным з герояў «Пана Тадуша» з'яўляецца «просты народ, польскіх сялян». На наступных старонках гаворыцца, што ў тым жа творы дадзены «апісанні літоўскай прыроды». Тут з'яўляюцца неадстакова і метадалагічна зарганізаваны дарэвалюцыйны працамі Яны-Мірскага, Пагозіна, Пыліна і Спасовіча. І толькі зусім нядоўна на гэты прагал часткова назаўне.

Да тысячагоддзя ўтварэння Польскай дзяржавы выдасца «Гісторыя польскай літаратуры» В. Абалявіча. Яна прызначана для студэнтаў філалагічных факультэтаў, выкладчыкаў вышэйшых і сярэдніх навуковых устаноў, а таксама для шырокага кола чытачоў.

В. Абалявічу ўдалося сістэматызаваць і абгульніць беларускіх фаворытаў літаратуры, сабраўшы іх у адзін шлях развіцця братняй літаратуры — ад народных папярэднікаў ад Кракуса і Вандэ, ад першых хронік Гала і Кадлубка да Бранескага і Кручоўскага. Пры гэтым асобную ўвагу звяртаецца на тым творы, у якіх найбольш поўна, рэалістычна, з дэмакратычных пазіцыяў паказваецца жыццё працоўнага народа. Аўтар пераканаўча даказвае, што перадавая польская літаратура заўсёды адлюстроўвала барацьбу шырокіх мас за сацыяльную і нацыянальную свабоду. Творчасць польскіх класікаў — Каханюскага і Крэйскага, Міцкевіча і Славачка, Ажэшкі і Пруса, Каныніцкай і Жаромскага — вызначалася сапраўдным гуманізмам, патрыятычнасцю, верай у светлую будучыню. Лепшыя прадстаўнікі польскай літаратуры не толькі выказвалі спачатковае заняволенаму народу, не толькі прабілі паказвалі яго гаротнае жыццё, але і кілілі яго на барацьбу.

Няма патрэбы пералічваць усё становішчы бакі кнігі В. Абалявіча. Яны вядомыя. Трэба спадзявацца, што і нашы беларускія чытачы, па заслуга азіяны гэты першы ў свеце літаратуразнаўстве даследаванні гісторыі польскай літаратуры. У гэтым жа артыкуле хочацца больш падрабязна спыніцца на тым, як В. Абалявіч траціце творчасць Міцкевіча, Кандаротвіча і Ажэшкі і пісьменнікаў, чыя творчасць так ці інакш звязана з беларускай зямлёй, з гісторыяй нашай літаратуры.

дзейнічаюць толькі арыстакраты і абяднелыя шляхта. Сяля і поўны сэнсе слова ў творы яма. Нельга лічыць, як гэта робіць даследчы, што Багаторовіч — сяляне з буйной шляхты, бо шляхецтва ж перадавалася па спадчыне.

Гаворачы пра даследаванне В. Абалявіча, трэба зрабіць некалькі закідаў агульнага, метадалагічнага характару. Перш за ўсё, няправільна размеркавана «жыццё плоча» кнігі. На творчасць Каханюскага алодзіцца амаль столькі ж старонак, колькі на творчасць Міцкевіча. Вядома, нельга ў кнізе памераваць 23 друкаваныя аркушы падрабязна расказаць пра кожнага пісьменніка, назваць кожны твор. Але аўтар не заўсёды аддае перавагу галоўным перад другародным. Ён падрабязна апісаваў выглед сярэднявечных гарадоў і сёл, не разказаў амет зямлі Крэйскага «Мішадзі», цытуе інтэрв'ю пісьмя Шыбайшэўскага і ў той жа час абмяне багату навядзіць Каныніцкага, нават не называе твораў Славачка «У Швейцарыі» і «Бацька зачумлены». У літаратуры дваццаціга — трыццаціга гадоў цперыяжата стагоддзя не выдзелена ў асобныя раздзелы творчасць Бранескага, Тузіна, Дамброўскага, але затое чамусьці асобны раздзел прысвечаны Каваляскаму, творы якога не мароць асаблівага мастацкага значэння. Няма ў кнізе разгляду літаратуры сацыялістычнай Польшчы.

Трэба азіячыць таксама, што ў некаторых выпадках даследчыч розных пісьменнікаў, паглядзе іх агулам, без уліку мастацкага асаблівасці. Так, у групе «паэты» — шляхцкіх дэмакратаў аказаліся і Л. Кандаротвіч і П. Корвін. Што агульнага паміж першым, паслядоўным сялянскім дэмакратам, і другім, прыхільнікам «чыстага мастацтва», які сцявона адразаваў свае творы толькі для выбараных? У дэкадэнцкую групу «маладоў Польшчы» былі асаблівых аўтароў уключаючы і ранні Каспріч, і Пішэра-Тэтмаер, які ў рамана «Легенда Татр», у суспрацьлеглы Сянкевічу, апраўдаваў сялянскія антыфеадальныя паступкі. У выніку такога падыходу спрашчаецца працэс літаратурнага развіцця, мастацкі аналіз падмяняецца часам сухім аглядам.

У даследаванні В. Абалявіча амаль не гаворыцца пра ўзаемазвязі польскай літаратуры з іншымі славянскімі літаратурамі (апрача твораў Элізы Ажэшкі). Напрыклад, пра аповесць «Дзюрдзі» гаворыцца, што яна «спражынута, як і «Нізіны», палымнымі закідак «Асету народу» (стар. 209). Цізіны пафас аповесці «Нізіны» тут вызначаны няправільна. На прыкладзе самі беларускія батрачкі Хрысціян пісьменніца паказала, што не ў асвесе справа, што сцявона патрэбна сацыяльнае развіццё, зямля. Незразумела таксама, чаму В. Абалявіч лічыць, што ў рамана «Над Нёманам» адлюстравана «жыццё трох сацыяльных праслоек: арыстакраты, сярэдняй і дробнай шляхты і сялянства» (стар. 209). Прытм Карчыньскі называецца прадстаўніком зямельнай арыстакраты, а яго сын Вітольд ужо залічаны да... шляхцкага асяродка. На самай жа справе ў рамана

амаць не гаворыцца пра ўзаемазвязі польскай літаратуры з іншымі славянскімі літаратурамі (апрача твораў Элізы Ажэшкі). Напрыклад, пра аповесць «Дзюрдзі» гаворыцца, што яна «спражынута, як і «Нізіны», палымнымі закідак «Асету народу» (стар. 209). Цізіны пафас аповесці «Нізіны» тут вызначаны няправільна. На прыкладзе самі беларускія батрачкі Хрысціян пісьменніца паказала, што не ў асвесе справа, што сцявона патрэбна сацыяльнае развіццё, зямля. Незразумела таксама, чаму В. Абалявіч лічыць, што ў рамана «Над Нёманам» адлюстравана «жыццё трох сацыяльных праслоек: арыстакраты, сярэдняй і дробнай шляхты і сялянства» (стар. 209). Прытм Карчыньскі называецца прадстаўніком зямельнай арыстакраты, а яго сын Вітольд ужо залічаны да... шляхцкага асяродка. На самай жа справе ў рамана

амаць не гаворыцца пра ўзаемазвязі польскай літаратуры з іншымі славянскімі літаратурамі (апрача твораў Элізы Ажэшкі). Напрыклад, пра аповесць «Дзюрдзі» гаворыцца, што яна «спражынута, як і «Нізіны», палымнымі закідак «Асету народу» (стар. 209). Цізіны пафас аповесці «Нізіны» тут вызначаны няправільна. На прыкладзе самі беларускія батрачкі Хрысціян пісьменніца паказала, што не ў асвесе справа, што сцявона патрэбна сацыяльнае развіццё, зямля. Незразумела таксама, чаму В. Абалявіч лічыць, што ў рамана «Над Нёманам» адлюстравана «жыццё трох сацыяльных праслоек: арыстакраты, сярэдняй і дробнай шляхты і сялянства» (стар. 209). Прытм Карчыньскі называецца прадстаўніком зямельнай арыстакраты, а яго сын Вітольд ужо залічаны да... шляхцкага асяродка. На самай жа справе ў рамана

ЧАС ХВАЛЯВАННЯ

Пачалася летняя эмізацыя на сцявона ў Мінскім бібліятэчным тэхнікуме. Эмізацыя здаюць не толькі тым, хто займаўся на стацыянарным аддзяленні. Прыехалі і заочнікі. Гэта ў асноўным работнікі нагасных, рабных, заводскіх бібліятэ, якія працуюць і вучацца. На эмізацыю былі прызначаны Мінскай сельскай бібліятэкі Сморгонскага раёна студэнт-заочнік чартага тэатра са Рэчыцы ЧУВАЕВУ. Яна дае замяненую мову. Адазвае добра, узаўважана...

А з дзіўранням за не хвалююцца сабраванні. Што ж і тут ёсць балельшычкі. Яны прыціхілі, слухаюць, як адказвае «Я».

Фота Ул. Крука.

Падзеі, факты, навіны

Поспех індыйскай трупы

Пасля гастроль у рэспубліканскім Сярэдняй Азіі, у Мінску з'явіліся багатыя выступілі індыйскай багаты трупы. Індыйскія танцы і паказвалі мінскіх глядачоў з сацыяльным танцавальным мастацтвам свайі краіны.

Гэты ансамбль пад назвай «Бхараті» Кала Кендра» выступіў у адным з класічных тэатраў індыйскага танца «катан». У мінулым вельмі папулярныя сталі «катан» быў незаслужана забыты, і кіраўнікі ансамбля вырашылі адрадыць гэты стиль, надаўшы яму новы рысы, характэрныя для сучаснага індыйскага танца.

Цікавае сама гісторыя стварэння ансамбля. Ён быў заснаваны ў 1952 годзе, як вільная културна-аганізацыя, якая ставіла сабе за моту правядзенне музычных і танцавальных фестываляў. У 1955 годзе ў Дэлі адбыўся спецыяльны наладкі музыкі і танца, дзе побач з папулярнай културай музыкантаў і танцаў вядомы вільная работа па прапагандзе стылю «катан».

Цпер «Бхараті» Кала Кендра» адзіна з найбольш папулярных танцавальных ансамбля